

Προς

- Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων & Αθλητισμού
Γενική Διεύθυνση Σπουδών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης
- Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής
Τμήμα Γ΄ Επιμόρφωσης και Αξιολόγησης Εκπαιδευτικού Έργου και Εκπαιδευτικών,
Ευρωπαϊκής και Διεθνούς Πολιτικής

Κοινοποίηση

- Γραφείο Γενικού Γραμματέα Πρωτοβάθμιας, Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και
Ειδικής Αγωγής, κ. Ιωάννης Κατσαρός
- Πρόεδρος Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής, κ. Σπύρος Δουκάκης

Θέμα: Παρακολούθηση εγγραφών και μαθητικής διαρροής για το χρονικό διάστημα αναφοράς 2018- 2022

Αξιότιμες κυρίες, Αξιότιμοι κύριοι,

Ο Συνήγορος του Πολίτη στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του για την προάσπιση και την προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού, σύμφωνα με το άρ. 103 § 9 του Συντάγματος και το ν.3094/2003, παρακολουθεί, μεταξύ άλλων, τα ζητήματα πρόσβασης και ένταξης των παιδιών στην εκπαιδευτική διαδικασία, σύμφωνα με τις προβλέψεις της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού αλλά και τις λοιπές συναφείς ρυθμίσεις της ελληνικής έννομης τάξης.

Στο πλαίσιο αυτό λαμβάνονται υπόψη καταρχάς η υποχρεωτικότητα της σχολικής φοίτησης στη χώρα μας και το πλέγμα των διατάξεων που την προβλέπουν και θεσπίζουν μηχανισμούς για τη διασφάλιση της συμμετοχής στο σχολείο όλων των παιδιών που ζουν στη χώρα (τουλάχιστον έως την ηλικία των 16 ετών), ιδίως:

α) Το άρθρο 28 παρ. 1 της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, όπως κυρώθηκε από τον υπερνομοθετικής ισχύος ν.2101/92, που προβλέπει ότι τα συμβαλλόμενα κράτη «α .καθιστούν τη στοιχειώδη εκπαίδευση υποχρεωτική και δωρεάν για όλους...» και «ε...τα συμβαλλόμενα κράτη οφείλουν να λαμβάνουν κατάλληλα μέτρα ώστε να ενθαρρύνουν και να διασφαλίσουν την τακτική σχολική φοίτηση, καθώς επίσης και τη μείωση του ποσοστού εγκατάλειψης των σχολικών σπουδών».

β) το άρθρο 16 παρ. 2 και 3 του Συντάγματος, σύμφωνα με το οποίο, η παιδεία αποτελεί βασική αποστολή του Κράτους, ενώ τα έτη υποχρεωτικής φοίτησης δεν μπορεί να είναι λιγότερα από εννέα.

γ) Το άρθρο 2 παρ. 3 του ν.1566/1985, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει, κατά το οποίο «*Η φοίτηση είναι υποχρεωτική στο νηπιαγωγείο, στο δημοτικό σχολείο και στο γυμνάσιο, εφόσον ο μαθητής δεν έχει υπερβεί το 16ο έτος της ηλικίας του. Όποιος έχει την επιμέλεια ή την πραγματική φροντίδα του ανηλίκου και παραλείπει την εγγραφή ή την εποπτεία του ως προς τη φοίτηση τιμωρείται με ποινή φυλάκισης μέχρι δύο (2) έτη και χρηματική ποινή.*»

δ) Το άρθρο 94, παρ. 4 περ. 26 του ν. 3852/2010, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει, που αναθέτει στους δήμους την «*επιβολή κυρώσεων, κατά τις ισχύουσες διατάξεις, στους γονείς και κηδεμόνες που δεν εγγράφουν τα παιδιά τους στο σχολείο και αμελούν για την τακτική φοίτησή τους.*»

Στη βάση αυτή, εκτιμάται ως επιβεβλημένη η συστηματική και ακριβής καταγραφή της σχολικής φοίτησης από τους αρμόδιους φορείς, προκειμένου να καθίσταται δυνατή η παρακολούθηση του βαθμού ανταπόκρισης της πολιτείας στην υποχρέωση εξασφάλισης της φοίτησης αλλά και ο εντοπισμός τυχόν κενών και δυσλειτουργιών και οι κατάλληλες βελτιώσεις, με στόχο τελικά τη σχεδίαση των αναγκαίων πολιτικών στην κατεύθυνση της εξάλειψης του φαινομένου της σχολικής διαρροής.

Ωστόσο, από έρευνα που πραγματοποίησε ο Συνήγορος, **δεν κατέστη δυνατό να εντοπισθούν δημόσια αναρτημένα δεδομένα του ΙΕΠ αναφορικά με τη σχολική φοίτηση των παιδιών για το χρονικό διάστημα 2018-2022**. Περαιτέρω, στις σχετικές με το ζήτημα δημοσιεύσεις της ΕΛΣΤΑΤ δεν καταγράφεται το ποσοστό των παιδιών που έχουν εγκαταλείψει οριστικά τη φοίτησή τους¹, γεγονός που καθιστά κατ' ελάχιστον δυσχερή την ολοκληρωμένη εποπτεία των θεμάτων συμπερίληψης των παιδιών στην εκπαίδευση και κατ' επέκταση την λήψη κατάλληλων μέτρων άσκησης δημόσιας πολιτικής.

Επιπλέον, δεν είναι γνωστό εάν υφίσταται οποιοσδήποτε μηχανισμός για την παρακολούθηση της εγγραφής των παιδιών στις σχολικές βαθμίδες με τη συμπλήρωση του προβλεπόμενου ορίου ηλικίας, προκειμένου έγκαιρα να διαπιστώνεται το ποσοστό των παιδιών που δεν έχουν εγγραφεί καθόλου στην υποχρεωτική εκπαίδευση.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην έκθεση «Education and Training Monitor 2022»², αναφέρει ότι η Ελλάδα αποτελεί την τρίτη χώρα μεταξύ των 27 κρατών μελών της ΕΕ, μετά τη Ρουμανία και τη Βουλγαρία, σε ποσοστό μη εγγεγραμμένων παιδιών στο σχολείο στην ηλικία των 15 ετών (άνω του 5%). Το γεγονός αυτό αυξάνει τον κίνδυνο, κατά τον ΟΟΣΑ, τα παιδιά αυτά να παραμείνουν εκτός εκπαίδευσης/ κατάρτισης, να βρεθούν εκτός απασχόλησης³, αλλά και σε κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού λαμβάνοντας υπόψη τη στατιστικά σημαντική συσχέτιση μεταξύ επιπέδου εκπαίδευσης και φτώχειας.

¹ <https://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SED12/2020>, (Ανακτήθηκε στις 18/11/2023)

² <https://op.europa.eu/webpub/eac/education-and-training-monitor-2022/downloads/comparative-report/Education-and-Training-Monitor-Comparative-Report.pdf> (Ανακτήθηκε στις 18/11/2023, σελ14).

³ https://www.oecd-ilibrary.org/education/the-abc-of-gender-equality-in-education_9789264229945-en (Ανακτήθηκε στις 18/11/2023, σελ. 32).

Κατόπιν των ανωτέρω, ο Συνήγορος διατυπώνει τον προβληματισμό του για το γεγονός ότι δεν προκύπτει να παρακολουθούνται θεσμικά επαρκώς, η εγγραφή των παιδιών όταν συμπληρώνουν το προβλεπόμενο όριο ηλικίας και το ποσοστό των παιδιών που εγκαταλείπουν **οριστικά** την υποχρεωτική ή μη σχολική φοίτηση.

Ως εκ τούτου και προκειμένου να εξετασθεί το πεδίο περαιτέρω παρέμβασης της Αρχής, παρακαλούμε να μας γνωστοποιήσετε κατά λόγο αρμοδιότητάς σας:

1. Ποιες οι απόψεις σας και εάν υπάρχει προγραμματισμός αναθεώρησης του υφιστάμενου συστήματος καταγραφής σε σχέση με όσα εκτέθηκαν παραπάνω.
2. Εάν υφίσταται μηχανισμός παρακολούθησης του πληθυσμού ανηλίκων που, με βάση την ηλικία τους θα έπρεπε να εγγράφονται στην πρώτη εκπαιδευτική βαθμίδα (προνήπιο) και σε κάθε επόμενη;
3. Εάν έχουν εξαχθεί τα ποσοστά μαθητικής διαρροής για το χρονικό διάστημα 2018-2022.

Σε περίπτωση καταφατικής απάντησης παρακαλούμε να μας αποστείλετε τα στοιχεία ανά έτος, σχολική βαθμίδα περιλαμβάνοντας και άλλα κρίσιμα δημογραφικά στοιχεία σχετικά με ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, όπως ενδεικτικά η εθνική ή εθνοτική καταγωγή και αναπηρία.

4. Ποιες οι ενέργειες που τυχόν έχουν ήδη λάβει χώρα ή σχεδιάζονται με βάση τα ευρήματα ως προς τη σχολική διαρροή (ομάδων μαθητικού πληθυσμού και γενικότερα) κατά την περίοδο 2015 έως σήμερα στην κατεύθυνση της αντιμετώπισης του φαινομένου.

Σας ευχαριστούμε εκ των προτέρων για την ανταπόκριση και παραμένουμε στη διάθεσή σας για οποιαδήποτε περαιτέρω πληροφορία ή διευκρίνιση χρειαστείτε.

Με εκτίμηση,

Θεώνη Κουφονικολάκου
Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη
για τα Δικαιώματα του Παιδιού